

Pomoč Gospodarsko tehničnega zavoda v Osijeku kmetijskim organizacijam

Gospodarsko tehnični zavod v Osijeku posluje kot gospodarska organizacija in njegova temeljna dejavnost je proučevanje možnosti za pospeševanje gospodarstva in izdelavo konkretnih rešitev za boljše tehnično in organizacijsko poslovanje gospodarskih organizacij. Zavod vzporedno s tem sistematično pripravlja kadre za gospodarstvo.

Glede na tako obsežno dejavnost in zapletenost del, ki jih zavod opravlja, so izvedli tudi organizacijsko razdelitev na službe. Ob gospodarskem, kmetijskem in instruktorskem odseku delujejo danes že v velikem obsegu štirje projektantski biroji (gradbeniški, strojni, elektroenergetski in za živilsko industrijo), v katerih se razvija vsa tehnična služba zavoda. Kot poseben oddelek deluje center za izobraževanje vodilnih uslužbencev v gospodarstvu. Razen tega ima tudi skupino strokovnjakov, ki izdelujejo rešitve in predloge za organizacijska vprašanja gospodarskih organizacij.

Zavod je bil ustanovljen pred več leti z namero, da bi podprl razvoj gospodarstva osiješkega okraja, toda današnje delo je zelo prešlo okvire okraja. Razen popolnoma tehničnih/ustrojev v zvezi z izdelavo načrtov je zavod delal tudi proizvodne analize in programe, analize izkoriščenosti, povečanja delovne storilnosti in gospodarsko finančne analize za veliko podjetij izven osiješkega okraja.

Lani je zavod izdeloval orientacijske plane in programe kmetijskih posestev, študije za namakanje, rešitve za najbolj ekonomično rejo živine, načrte za tipizirane zgradbe na posestvih in investicijske elaborate za kmetijske organizacije.

Tehnični oddelki zavoda so izdelali načrte za majhne tovarne živinske krme in jeklene silose.

Po teh načrtih bodo v l. 1958 zgradili 25 obratov za predelavo živinske krme, ki bodo močno pomagali kmetijskim podjetjem pri njihovem prehodu k sodobnemu pitanju živine.

Načrt teh tovarn za predelavo živinske krme dopušča moderen proizvodni postopek, čeprav je obrat majhen. Zmogljivost take tovarne znaša 12 ton v osmih urah.

Pri izdelavi načrtov so težili za praktičnimi rešitvami, ki ne podražujejo zgraditve takih tovarn za predelavo živinske krme. Zgraditev gradbenega dela za vstopno in izhodno skladišče bo stala približno 9 milijonov din, zgraditev mešalnice in nakup opreme ter sama montaža 16 milijonov, kar znaša skupno za popolnoma dovršeno tovarno približno 25 milijonov din. Kmetijske organizacije, ki imajo primerne gradbene objekte, jih lahko izkoristijo za skladišče, tako da bodo morale graditi samo mešalnice, kar znatno zniža stroške. Razvrstitev oddelkov v tovarnah je taka, da omogoča tudi dograditev sušilnice.

Proizvodnjo opreme za tovarne živinske krme je prevzelo podjetje »Utva« iz

Pančeva in spomladi pričakujejo montažo prve serije.

Razen tega so izdelali tudi načrt za jeklene silose, ki so primerni tudi za manjša kmetijska posestva. Praktičnost teh silosev je razvidna iz tega, da so grajeni na načelu popolnoma ločenih kovinskih celic z zmogljivostjo 10 ali 15 ton (silos 200 do 300 ton). Na silosih so vgrajene tudi naprave za enakomerno izpraznjenje in naprave za hitro prekladanje. Gradnja takega silosa stane 200 do 240 tisoč din na en vagon.

Ena izmed temeljnih nalog zavoda je tudi izobraževanje kadrov v gospodar-

stvu. Center za izobraževanje pogosto organizira kratke seminarje, ki trajajo 15 do 20 ur in jih obiskujejo direktorji, tehnični in komercialni direktorji, šefi računovodstev in sekretarji podjetij. Razen teh sestankov o organizacijskih vprašanjih in novih predpisih organizirajo tudi stalna proizvodna posvetovanja, kjer izmenjavajo izkušnje z diskusijami, predavanji in praktičnim poukom.

Razen teh seminarjev in predavanj pošilja zavod svoje instruktore tudi v podjetja, kjer organizirajo obvezna predavanja za predelavce in opravljajo praktične vaje v organizaciji dela z vodilnim osebjem podjetja.

Center za izobraževanje, ki deluje v okviru Gospodarsko tehničnega zavoda, je opremljen s sodobnimi sredstvi, za pouk, veliko knjižnico in čedalje bolj deluje kot učni klub gospodarstvenikov osiješkega okraja.

V. V.

Topol kot industrijska surovina

Potrošnja papirja in kartona danes po svetu naglo narašča, zlasti v industrijsko razvitih državah. V Ameriki potrošijo na primer 200 kg teh izdelkov na prebivalca in leto, v Zahodni Nemčiji 60, evropske države povprečno 35 kg, v naši državi pa 5 kilogramov.

Te velike potrošnje ni mogoče kriti samo z izkoriščanjem lesa iglavcev. Znanost je bila poklicana, naj reši to nalogo: v Ameriki so začeli pri izdelavi papirja, posebno časopisnega, mešati med celulozo in lesovino iglavcev — topolovo lesovino. Ustanovljen je bil tudi inštitut z nalogo, da s hibridizacijo in selekcijo za vsako področje posebej vzgoji tako imenovane klone (vegetativno razmnoženo potomstvo nekega drevesa) s čim večjim prirastom, z daljšimi vlakni za industrijske papirje in kartone. Tako je bilo v Ameriki, a nato tudi v Evropi ugotovljeno, da lahko topol po svojih tehnoloških lastnostih zelo dobro nadomesti les iglavcev, ki ga po vsem svetu (razen v ZSSR) primanjkuje. Topol je posebno primeren za izdelavo zatičnih in panelnih plošč, ki jih nujno potrebuje industrija pohištva.

Pripomniti moramo, da je topolova celuloza uporabljiva tudi za umetna vlakna. Proizvodnja naravnih vlaken za tekstilje danes ne more zadovoljiti naraslih potreb. S preoranjem pašnikov v zadnjih desetletjih je bilo ustavljeno povečanje pridelovanja volne. Bombažna polja se zaradi prekomernega namakanja zaslanjajo in zato pridelovanje bombaža prav tako stagnira. Razumljivo je tedaj, zakaj že trideset let proizvajajo umetna vlakna iz lesne celuloze. Velikih potreb, ki jih že danes čutimo po volni, bombažu, konoplji, lanu in drugih naravnih vlaknih, verjetno ne bo mogoče zadovoljiti.

Iz teh in drugih razlogov si je Inštitut

za raziskovanja v gozdarstvu LR Srbije zastavil nalogo, da pospeši napredek te produktivne kulture, toliko bolj, ker ima Srbija znatne površine poplavljenih zemljišč, ki so primerna za gojitev topola in na katerih je hkrati kmetijska proizvodnja tvegana.

V ta namen so na področju Srbije uredili 22 matičnjakov, ki morajo razširjati tri za zdaj najproduktivnejše klone. Po proračunih inštituta bi bilo mogoče v Srbiji zasadiť z naglo rastočimi topoli približno 110.000 ha občasno poplavljenih zemljišč. V gozdnih pasovih, ki varujejo polja, je razen tega treba zasadiť topol ne samo zaradi večjega prirastka lesa, temveč tudi zato, da z njim zavarujemo kmetijske posevke pred suhimimi vetrovi. Menijo, da bi tako v teh področjih povečali in stabilizirali donose pri žitu za približno 30 odstotkov, pri vrtninah in industrijskih rastlinah za približno 50 odstotkov, a pri travnikih in pašnikih tudi nad 100 odstotkov.

V vseh okrajih v Srbiji je veliko zanimanja za zasaditev topola. Strokovnjaki iz inštituta so opozorili gozdna gospodarstva na velike koristi, ki bi jih od tega imela. Vse investicije v topolovo kulturo bi mogli amortizirati že s prvim preredčenim materialom 5 do 6 let po saditvi. Računajo, da bi na hektar zasadiť 1.100 sadič. Po petih letih bi pri prvem redčenju lahko izkopali 550 sadič, s čimer bi dobili 40 do 50 kubikov kmečkega gradbenega materiala in celuloznega lesa. Pri drugem redčenju 10 let po saditvi bi izkopali še 250 dreves, s čimer bi dobili 70 do 80 kubikov celuloznega lesa, hlodov za tovarne vžgalice in žage. V ugodnih okoliščinah bi vrednost tega materiala, ki bi ga dobili pri redčenju, daleč preseгла vrednost investiranih sredstev.